

Mar je to slovensko?!

Naša država preživlja sedaj važno in pomembno dobo: notranjo preureditev. Postavljajo se ji novi pravni temelji, ki bodo stali ne samo v Beogradu, marveč tudi v Zagrebu in v Ljubljani. Pri tem preosnovitvenem delu zapazimo za Slovence obžalovanja in obsodbe vreden pojav. Pri graditvi hrvatskega državno-pravnega temelja so se zbrali v nezlomljivi slogi vsi Hrvati s prav neznatnimi izjemami. S Slovenci pa žal ni tako. Dočim se velika večina slovenskega naroda z dr. Korošcem na čelu trudi, da izvrši vse potrebne priprave za položitev slovenskega državno-pravnega temelja, pa manjšina napenja vse svoje moči, da bi sproti razdrla vse, kar je postavljeno in pripravljeno.

To je izdajstvo otrok nad lastno materjo, ki hoče obnoviti domačo hišo ter na solidnejši podlagi preurediti domače gospodarstvo. Lastni sinovi — pokvarjeni in zaslepljeni — grabijo skrbno mater za roke, da jih ne more svobodno gibati, ter ji delajo vse mogoče težave in ovire. Tak je odnos JNSarjev do Slovence. Izrodek slovenskega ljudstva so ti ljudje, ki so zavrgli vzpodbudno izpoved prejšnjih naših rodov:

»Biti slovenske krvi,
bodi Slovence ponos!«

Tem ljudem ni v čast in slavo biti Slovenec, njihov ponos je, da so Jugosloveni. Ker je celotnostno jugoslovenstvo njih ponos, je državni centralizem njihova potreba.

Naši liberalni demokratje in kmetijci, se-

daj JNSarji imenovani, so omogočili centralistično ureditev naše države, ker so leta 1921 glasovali za Vidovdansko ustavo. Deset let kasneje (1931) so njihovi voditelji podpisali sedanjo ustavo, ki je prav tako centralistična, kot je bila njena prednica. Ko se sedaj z izjemnimi odredbami mimo in preko veljavne ustave dela na demontiranju centralizma in na preureditvi države na osnovi ljudske samouprave in avtonomije, JNSarji — predvsem njih slovenski del — z raznimi sredstvi ovirajo to delo. Hrvatske samoupravnosti in samostojnosti ne morejo več preprečiti, ker je z oživetvorenjem banovine Hrvatske postala dejstvo. Zato pa se trudijo, da bi z molodovanjem in ovajanjem, v katerem so mojstri, in z intrigami v Beogradu in Zagrebu preprečili vpostavljenje banovine Slovenije.

JNSarsko časopisje, ki izhaja v slovenskem jeziku, simpatizira z zahtevo Hrvatske seljaške stranke, da se naj čimprej razpišejo volitve, narodno predstavništvo, ki bi izšlo iz teh volitev, pa bi naj potem izvedlo preosnovno srbskega in slovenskega dela države. To zahtevo JNSglasila (»Jutro«, »Domovina«, »Kmetijski list«) ne samo skrbno in podrobno navajajo, marveč se tudi zanjo zavzemajo. »Jutro« (2. februarja) imenuje sklep glavnega odbora JRZ z dne 24. januarja, da je neobhodno potrebno pred kakršnimi koli volitvami izvršiti organizacijo in preurediti vse dele države in državno skupnost, »težko pogreško«. Znano je, da JNS glavni voditelji, kadar govorijo iskreno (to se dogaja redko in izjemno), proglašajo vso državno preure-

ditev, ki je od lanskega avgusta v teku, kot težko pogreško. To bo najbrž tudi ozadje, ki je iz njega vznikla »Jutrova« trditev o težki pogreški, ki jo je baje zagrešil glavni odbor JRZ.

Zabavno, pa še bolj žalostno je opaziti, kako »Kmetijski list« vlači skupaj razloge, ki bi naj dokazali, da je potrebno pred vpostavitvijo slovenske banovine in preureditve vse države razpisati volitve v narodno skupščino. To baje zahteva načelo demokracije. Kakor da bi ne imele tudi avtoritarne države svoja narodna predstavništva! Saj celo Stalin trpi poleg svoje nasilne diktature nekaj parlamenta, za čigar mnenje pa se mnogo manj briga kot za »finski sneg«! Kakor da bi ne bila JNS diktatura v naši državi prirejala neke »volitve« ter šarila z nekim narodnim predstavništvom! Kje so takrat bile JNS želje in zahteve po demokraciji, po »svobodi tvorne volje, dela in besede«?! Resnično demokratska je samo naša stranka, stranka slovenskega ljudstva, ki je to svojo demokracijo dokazala s svojo dosledno borbo zoper centralizem, ki je zanikanje in nasprotje prave demokracije. V imenu iste demokracije zahtevamo sedaj osvoboditev slovenskega ljudstva iz spon centralizma in vpostavitve slovenske samouprave. Na Hrvatskem se je to že zgodilo, z isto pravico zahtevamo to tudi mi Slovenci. Ali ni to bolj pošteno, kot pa če se »Kmetijski list« zavzema za zahteve, ki niso vznikle iz slovenskega naroda in ki niso v skladu z njegovimi resničnimi željami in življenjskimi pravicami?!

Trošarina na vino

Menda ni stvari, ki bi bila našemu vinogradniku bolj zoprna, pa tudi ne zadeve, glede katere bi se bilo že več govorilo in pisalo in o kateri bi bila mnenja bolj različna, kot je trošarina na vino. Vinogradniki in njihove organizacije pri nas kakor tudi v Dalmaciji, Vojvodini in drugod, se borijo proti njej že od nekdaj. Je pa ravno vino oni kmetijski pridelek, ki daje oblastvom, državi in banovinam ter občinam, najbolj zapeljivo podlago za doseg sredstev za kritje svojih izdatkov. Ker nadalje niso vsi predeli niti v vsej državi, niti v naši banovini primerni za pridelovanje vina, nimajo tudi povsod pravega razumevanja za vinogradnikove težnje in skrbni in smatrajo vino kot luksuzni predmet, ki ga smejo čim bolj obremeniti.

Ali je trošarina na vino upravičena?

Ker smatrajo večinoma v nevinorodnih krajih vino za predmet, ki ni neobhodno potreben, je s tem dana navidezno upravičena misel, da naj le plača tisti, ki ga hoče uživati. Ne pomislijo pa vsi ti, da je od prodaje vina odvisno veliko ljudi in njihovo preživljanje. Seveda bi bilo drugače, ako bi pridelovalci vina imeli možnost gojiti mesto vinske trte na njihovih zemljiščih kaj drugega. Na žalost pa je večina vinogradniških zemljišč sposobnih le za vinograde, ne pa za druge kmetijske sadeže. Zato so primorani imeti na teh kamenitih in strmih zemljiščih samo vinograde ali pa bi bila ta zemlja le pušča, ki bi preživljala samo nekaj zajcev, ne pa ljudi, ki sedaj živijo od te zemlje. Ako ne bi bilo tukaj vinogradov, bi morali prebivalci iti s trebuhom za kruhom po svetu, ker druge možnosti ni. Vinogradi preživljajo sicer borno, pa vendarle veliko ljudi v kamenitem svetu naših Haloz, Slovenskih gor, Dalmacije, kjer lahko živijo ljudje le, ako jih bo redila vinska trta, drugače življenja na domači grudi nimajo.

Vsi lastniki teh zemljišč pa tudi plačujejo od njih že davek — zemljarino. Kakor smejo ostali kmetje, ki plačajo od svojih zemljišč zemljarino, prodajati svoje pridelke kakor hočejo in koder hočejo, bi naj smel prodajati svoj pridelek — vino tudi vinogradnik. Z isto upravičenostjo bi lahko zahtevali prebivalci vinorodnih krajev, da se posebej obdavčijo tudi ostali kmetijski pridelki: živina, mleko, pšenica, med itd., kakor zahtevajo oni iz nevinorodnih krajev, da se obdavčuje vino. Seveda nam ne pride niti na misel, da bi to zahtevali, ker smatramo, da plačujejo primeren davek že itak v zemljarini. In samo isto zahtevamo tudi za vino. Sicer se zatrjuje povsod, da plačujejo trošarino potrošniki vina, torej oni, ki vino pijejo, ne pa oni, ki ga pridelajo. Zato je važno vprašanje, kdo prav za prav plača trošarino na vino.

Kdo plača v resnici trošarino na vino?

Zatrjujejo, da plačajo trošarino na vino pivci vina. Ko bi bili oni, ki vino pijejo, tako premožni, da bi jim bilo vseeno, koliko za vino plačajo, oni pa, ki prodajajo vino na drobno, zadovoljni z vsakim zaslužkom ali bi bili lahko tudi brez njega, bi to mogoče odgovarjalo. Ker pa temu ni tako, se z dvigom cene vinu, kar je neobhodno, ako prištejemo cenam vinu pri vinogradniku še trošarino, potrošnja vina zmanjša. Ker se s tem zmanjša tudi povpraševanje za vino, se morajo po vseh narodnogospodarskih pravilih zmanjšati tudi splošne cene vinu. Ker pa so pridelovalni stroški vina že itak tako visoki, kot so ponavadi cene vinu v trgovini na veliko, gre to nadaljnje znižanje cen na škodo in v izgubo vinogradnika. Tudi so običajno cene vinom po gostilnah kolikor toliko stalne. Tako ne more gostilničar poljubno zvišati cen vinu, svojega zaslužka pa seveda noče in tudi ne more dati za trošarino. Tako mu ne preostane drugega, kakor da kupi vino toliko ce-

neje, da je s tem krita tudi trošarina. Ako pa proda vinogradnik vino naravnost potrošaču in prične ta računati, da bo moral plačati še trošarino, navadno odstopi od kupčije ali pa mu mora plačati trošarino vinogradnik, ako hoče kaj prodati. V resnici plača trošarino na vino le vinogradnik.

Boj vinogradnikov proti trošarini na vino

Zaradi tega je popolnoma razumevno in tudi upravičeno, da se borijo vinogradniki že od nekdaj proti tej prekomerni obremenitvi svojih pridelkov. Najbolje bi seveda bilo, ako bi odpadla vsaka trošarina na vino. Ker pa mora dobiti tudi oblast neke potrebne dohodke za kritje svojih izdatkov, je razumevno, da skuša obremeniti vse mogoče, tako tudi vino. Samo, da bi ta obremenitev ne bila previsoka! Ker pa gre to mnogo previsoko, bo ubito s tem vse naše vinogradništvo. Vemo, da je dobila dravska banovina na banovinski trošarini čez 20 milijonov dinarjev letno, prav toliko pa so pobrale še občine. Tega vinogradništvo ne bo preneslo stalno.

Pa ne samo, da se vino prekomerno obremenjuje, močno se tudi s tem ovira vsak promet z vinom. Svoječasno je bila navada, da je imel v nevinorodnih krajih vsak kmetovalec vino kar doma ter ga je uporabljal za delavce in za sebe dnevno. Sedaj je to ravno zaradi oviranega prometa onemogočeno, ker kmet vseh ceremonij, ki so potrebne pri dobavi vina, ne prenese, pri vinskem trgovcu pa je vino predrago. Posledica tega je, da dobita kmet in njegov delavec vino le v nadrobni prodaji in da jima takrat v prekomerni meri zaužito vino lahko celo škoduje, dočim bi jima pri vsakodnevnem zmernem užitku na vsak način koristilo. Pa tudi poraba vina je na ta način manjša, kar škoduje spet vinogradniku. Tudi je bilo prej običajno zamenjavanje vina z drugimi kmetijskimi pridelki med vinogradniki in kmeti v nevinorodnih krajih.